

КЛАСИК ЗА МАЛКИ И ГОЛЕМИ

Емилиян Станев - това е псевдоним на един от най-големите български писатели. Истинското му име е Никола Станев. Роден е преди девет десетилетия - на 28 февруари 1907 година, почина през 1979. Автор е на няколко романа, повести и разкази, заради които заслужено е обявен за класик на новата българска литература. Не по-малко известен е и с творчеството си за деца и юноши, особено с „Повест за една гора“, „Чернишка“ и многократно преиздаваната „През води и гори“

ПРИКАЗКА ЗА ХИТРАТА СЪРАКА

Свраката намери късче синьо стъкло и си рече: „Ще го отнеса в гнездото си вместо огледало.“

Взе го в човката си и полетя. Над реката се изви ястреб. Свраката се уплаши, пусна стъклото във вира и се скри в клоните на една върба. Успокои се, но за стъклото и беше жал.

Зимата премина, ледовете по реката се стопиха и водният кос, Гурльо, прехвъркна от планинската река и кацна до вира под върбите.

Бързеят весело шумеше, водата се пенеше край камъните. Клоните на върбите висяха още голи, но техните пъпки вече набъбваха. Гурльо влезе в реката и тръгна по каменливото дъно като същински водолаз. Той оглеждаше всяко камъче, кълвеше там разни личинки и водни бълхи. Излезе сух, кацна на едно камъче и тихичко запя:

- Лей, водолей! Лей, водолей!

Хитрата сврака видя всичко и се зачуди: що за птиче е това? Ходи под водата, нито се удавя, нито се измокря. Че и пее. Намисли да излъже Гурльо и ако може, да хапне риба.

- Ей, птиченце, добре дошло по нашите места - каза тя. - Видях те как ходиш под водата и рекох да те помоля за една голяма услуга. Вчера си изтървах огледалото във вира. Гмурни се, моля те, да го извадиш.

Гурльо се съгласи. Гмурна се във вира, започна да търси огледалото на свраката. Край вира видя голям подмол. В него висяха корени, сякаш брадати старци перяха брадите си. Из тях дремеха сребърни рибки.

- Няма го твоето огледало, сврако - рече той, щом излезе от водата.

Свраката зацвърча:

- Потърси, моля те, на друго място. Но що видя във вира?

- Видях риби - каза Гурльо.

- Ох, птиченце, да мога да се гмурвам като тебе, ще си намеря огледалото. Потърси го пак.

Съгласи се Гурльо. Гмурна се във вира, намери под водата нова дупка. Надникна в нея - що да види? В дупката сърдито примигва баба Видра и потупва с опашка.

Гурльо се уплаши и побърза да излезе на сухо.

- Няма, сврако, твоето огледало.

Свраката въздъхна:

- Ах, пролет идва, с какво ще се оглеждам? Ще си похабя хубостта. Гмурни се, мило птиченце, още веднъж потърси моето огледало.

- Да се гмурна, но ме е страх, сврако. срещнах баба Видра във вира.

- Не бой се, тя не ще те види. Ти на друго място потърси - замоли се свраката.

Гмурна се Гурльо за трети път и видя друг подмол. В него лежеше мустакат сом. Дишаше тежко и пъхтеше, сякаш му беше жарко.

- Няма, сврако, твоето огледало - каза Гурльо, като излезе вън. - Търсих го, пак връхлетях на голям сом. Страх ме е да не ме лапне.

- Ех, аз да можех да ходя под водата, щях да си кълвна сомско месце. Ти потърси, мило птиченце, огледалото ми. Търси го на друго място.

Гурльо имаше добро сърце и пак се съгласи. Гмурна се под върбите. Там пък подмол - същинска пещера. В него се бяха събрали раци. Сучеха дълги мустаци и подигаха към Гурльо страшните си щипци. Уплаши се Гурльо и побърза да излезе.

- Няма, сврако, твоето огледало.

- А що видя там, мило птиченце? - попита свраката.

- Раци с остри мустаци и със зъбати щипци.

- Ох, ох, ох! - заклати глава свраката. - Защо не мога да дойда с тебе, да си кълвна рачешко месце. Моля те, гмурни се, добро птиченце, потърси огледалцето ми.

И този път Гурльо се съгласи. подири огледалото и като не го намери, каза на свраката:

- Не искам вече да диря огледалото ти, сврако. няма го. Видях само жаби.

Свраката помисли, даде си вид, че е натъжена, и рече:

- Гмурни се, пиленце, иди при видрата. Кажу ми: „Край брега лежи голям сом“ - а на сома кажи: „В подмола има раци.“ А на раците кажи: „В тинята спят жаби.“ Иди, иди, все ще ти се отплатя някой ден.

Гурльо се гмурна при видрата. Дума и:

- Бабо Видро, голям сом лежи край брега.

Видрата опули очи, млясна и плувна да търси сома. А Гурльо бърза при сома и му дума:

- В подмола има раци и заспали риби.

Сомът се втурна да ги дири.

Тича Гурльо при раците:

- Ей, юнаци, с дълги мустаци, там в тинята лежат жаби.

Размърдаха се раците, тръгнаха да дирят жабите. И що стана? Видрата погна сома. Сомът погна раците. Раците погнаха жабите.

- Ох, птиченце, каква голяма скръб ми причини - каза свраката, когато Гурльо ѝ съобщи що става под водата. - Раците ще изядат жабите, сомът ще изяде раците. Видрата ще изяде сома и кой ще ми каже къде е моето огледало?

Синьото рибарче, което слушаше техния разговор, прилетя насам и рече на Гурльо:

- Стига те е лъгала свраката, Гурльо. Не е изтървала никакво огледало в реката, ами изтърва късче от лимонадена бутилка.

Свраката се закиска:

- Потрайте, глупачета. Ей сега видрата ще извади огледалото ми. - И тя се разкряка, вирна опашка, зацвърча:

- Елате тук, братя и сестри! Голям пир ни чака!

Гурльо погледна зад реката. Видрата беше извадила сома на брега. Сомът се мяташе и биеше с дългата си опашка.

Тая врява събуди гладната Лисана, която спеше в ракиката. Като разбра що става, Лисана се сби с видрата за сома. Пък той напъна сили и се цамбурна във вира. Дори и сбогом не каза.

Тогава, щом видя, че сомът избяга, лисицата хвана хитрата сврака, отнесе я настрана и я излапа до перо.

S